

KO TE

KAHITI O NIU TIRENI.

HE MEA TA I RUNGA I TE MANA O TE KAWANATANGA.

PONEKE, TAITE, HEPETEMA 18, 1890.

KO te whakaaturanga i raro iho nei i tubia i runga i te kupu whakahan a te Paremete, a ka panuitia nei kia mohio ai te katoa.

Tari Maori, Poneke, Hēpetema 15, 1890.

NA TE RUIHI (T. W. LEWIS),

Hekeretari.

“Ture Whakaputa Karaati mo nga Hawhe-kaihe o Te Waipounamu, 1888.”

KUPU APITI C.

<p>Nga ingoa o nga tangata i roto i nga karaati; kua riro tonu atu nei i a ratou a ratou karaati.</p>	<p>Nga ingoa o nga tangata i roto i nga karaati, kua rite nei nga karaati mo ratou, kahore nei ano kia tango noa i a ratou karaati.</p>	<p>Nga ingoa o nga tangata i roto i nga karaati (mohemea ia he tangata pera) kahore nei ano kia ruritia a ratou rota whenua, kahore nei ano ranei i hanga he karaati mo a ratou rota, me te take i roa ai te mahi.</p>
<p>Kahore kau</p>	<p>William Harper, William Low, Annie Wixon, Emma Wixon, Charlotte Hewards</p>	<p>James Macdonald— Kahore nei ano i hainatia o ia te tono whenua. Edward H. Monika, Queenie H. Monika— I tangohia mai a raua ingoa i roto i te pukapuka mo te whakaputa i nga tiwhikete, i runga i te kupu a te Tari mo nga whenua o te Karauna i Poneke; te take, kahore i ata mohiotia te ra e timata ai te mana o te tiwhikete. Morgan Wixon, ko te ingoa tika ko Andrew Wixon— Te take i roa, ai te putanga, he mea tatari ki te kupu whakautu ko Andrew Wixon te tangata tika ki te karaati. Ka whakahaerea inaianei te tikanga whakaputa i te tiwhikete mo taua rota.</p>

“Ture Whakaputa Karaati mo nga Hawhe-kaihe o Te Waipounamu, 1885.”

KUPU APITI C.

<p>Nga ingoa o nga tangata i roto i nga karaati; kua riro tonu atu nei i a ratou a ratou karaati.</p>	<p>Nga ingoa o nga tangata i roto i nga karaati, kua rite nei nga karaati mo ratou, kahore nei ano kia tango noa i a ratou karaati.</p>	<p>Nga ingoa o nga tangata i roto i nga karaati (mohemea ia he tangata pera) kahore nei ano kia ruritia a ratou rota whenua, kahore nei ano ranei i hanga he karaati mo a ratou rota, me te take i roa ai te mahi.</p>
<p>James Sizemore, Eliza Slodden, Harriet Tanten, Mary Ann Thompson, John Wixon</p>	<p>Mary Ann Gregory, Charles Harpur, Harry Harpur, Ani Kura, Mata Kura, Mary Ann Lewis, Maggie Sayers, Polly Vincent, Harry Wixon</p>	<p>Kua oti te whakaputa atu he karaati ki a George Gilbert mo Tekiona 32,990, i waho o te taone, 10 nga eka i roto, i raro i nga tikanga o “Te Ture Whakaputa Karaati mo nga Hawhe-kaihe o Te Waipounamu, 1874.”</p>

"Te Ture Kooti Whenua Maori, 1886," me nga Ture Whakaitatika.

Tari Kooti Whenua Maori, Ponoke.

HE Panuitanga tenei kia mohiotia ai ka tu te Kooti ki Waikouaiti Kainga, Otakou, a te 1 o nga ra o Oketopa, 1890, ki te whakawa ki te uiui hoki i nga tikanga o nga tono e mau i te Kupu Apiti i raro nei. Ki te kore te Kooti e tu a tana ra ka tu a muri tata iho ina watea etahi atu o ona raruraru.

I tuhia i tenei te 17 o nga ra o Hepetema, 1890.

NA PIRIHONA,
Kai-Ichita.

KUPU APITI.

Tono Whakawa Wehewehe.

Nama.	Kai-tono.	Te ingoa o te whenua.	Te Take paanga, he Karauna karaati he aha atu ranei, me te ra i whakaputaina ai.
1	Timoti Karetae	Oraka Rahui (Tekiona 184 o Poraka XL., Longwood Takiwa Ruuri)	Kua wehea tenei whenua i mua, kahore ano i puta nga tiwhikete.
2	H. K. Karetae	Oraka Rahui (Tekiona 184 o Poraka XL., Longwood Takiwa Ruuri)	Kua wehea tenei whenua i mua, kahore ano i puta nga tiwhikete.

Tono Whakatu riiwhi ki nga paanga whenua.

Nama.	Kai-tono.	Te ingoa o te whenua.	Te tangata i mate.	Te Take paanga me te ra i whakaputaina ai.
1	Arihi Karetae	Waikouaiti Rahui (Nama ?)	Hariata Karetae	Ota wehewehe kahore ano i puta.
2	Arihi Karetae	Tautuku Rahui (Nama ?)	Hariata Karetae	Ota wehewehe kahore ano i puta.
3	Arihi Karetae	Taiari (Nama ?)	Hariata Karetae	Ota wehewehe kahore ano i puta.
4	Arihi Karetae	Tekiona 56, Poraka V., North Harbour me Blueskin Takiwa Ruuri	Harriet Robertson	Karauna karaati, 14 Hurae, 1886.
5	Tikini Pahau	Mocraki (Nama ?)	Hoani Kemara	Ota wehewehe kahore ano i puta.
6	Tikini Pahau	Waikouaiti (Nama ?)	Hoani Kemara	Ota wehewehe kahore ano i puta.
7	Tikini Pahau	Kaipoi, Poraka C	Hoani Kemara	Karauna karaati, 14 Hepetema, 1887.
8	Tikini Pahau	Kaipoi, Poraka B	Hoani Kemara	Karauna karaati, 29 Nowema, 1887.
9	Henere Rehu	Mocraki Nama 42	Wi Te Pa	Ota wehewehe kahore ano i puta.
10	Henere Rehu	Mocraki Nama 42	Teone Rehu	Ota wehewehe kahore ano i puta.
11	Henere Rehu	Kaipoi, Tekiona 76	Teone Rehu	Karauna karaati, 19 Hepetema, 1865.
12	Henere Rehu	Kaipoi, Tekiona 76	Wi Te Pa	Karauna karaati, 19 Hepetema, 1865.
13	Kiti Pohio me etahi atu	Kapuakati	Wikitoria Pohio
14	Kiti Pohio me tetahi atu	Waimate, Poraka 888	Wikitoria Pohio	Karauna karaati, 11 Aperira, 1870.
15	Kiti Pohio me tetahi atu	Waihao, Poraka 903, Tekiona 6	Wikitoria Pohio	Ota wehewehe kahore ano i puta.
16	Kiti Pohio me tetahi atu	Waihao, Poraka 12373	Wikitoria Pohio	Ota wehewehe kahore ano i puta.
17	Kiti Pohio me tetahi atu	Waimate Kaherehere, Poraka 143	Wikitoria Pohio
18	Teone Rena Te Mamaru	Orohaki 894	Mata Mamaru	Ota wehewehe kahore ano i puta.
19	Teone Rena Te Mamaru	Tawera Nama 897 (Nama ?)	Mata Mamaru	Ota wehewehe kahore ano i puta.
20	Tame Parata, kai-tiaki mo Wiremu Tuna Pohio	Waihao Nama 903 (Nama 8)	Tame Kahupatiti Pohio	Ota wehewehe kahore ano i puta.
21	Tame Parata, kai-tiaki mo Wiremu Tuna Pohio	Waihao Nama 903 (Nama 8)	Wikitoria Pohio	Ota wehewehe kahore ano i puta.
22	Tame Parata, kai-tiaki mo Wiremu Tuna Pohio	Puhakati Nama 907	Wikitoria Pohio
23	Tame Parata, kai-tiaki mo Wiremu Tuna Pohio	Puhakati Nama 907	Tame Kahupatiti
24	Tame Parata, kai-tiaki mo Wiremu Tuna Pohio	Waimatemate 888	Tame Kahupatiti	Karauna karaati, 11 Aperira, 1870.
25	Tame Parata, kai-tiaki mo Wiremu Tuna Pohio	Waimatemate 888	Wikitoria Pohio	Karauna karaati, 11 Aperira, 1870.
26	Tame Parata, kai-tiaki mo Wiremu Tuna Pohio	Waimatemate 904	Wikitoria Pohio	Ota wehewehe kahore ano i puta.
27	Tame Parata, kai-tiaki mo Wiremu Tuna Pohio	Waimatemate 904	Tame Kahupatiti Pohio	Ota wehewehe kahore ano i puta.
28	Tame Parata, kai-tiaki mo Wiremu Tuna Pohio	Te Houiri 906	Tame Kahupatiti Pohio
29	Tame Parata, kai-tiaki mo Wiremu Tuna Pohio	Te Houiri 906	Wikitoria Pohio
30	Tame Parata, kai-tiaki mo Wiremu Tuna Pohio	Te Awakomuka 912	Wikitoria Pohio

Nama.	Kaitono.	Te ingoa o te whenua.	Te tangata (i mate).	Te Take paanga me te ra i whakaputaina ai.
31	Tame Parata, kai-tiaki mo Wiremu Tuna Pohio	Te Awakokomuka 912 ..	Tame Kahupatiti Pohio	..
32	Teone Renua Te Mamaru	Kaiapoi Nama 139 ..	Mata Te Mamaru ..	Kahore ano i puta te karaati.
33	Teone Poko ..	Tawera, Tekiona 2034, Nama 5	Ritea Kerepako ..	Ota wehewehe kahore ano i puta.
34	Teone Poko ..	Kaiapoi Nama 35 (Village Rota Nama 36?)	Ritea Kerepako ..	Land Transfer tiwhikete, 5 Hurae, 1889.

Naais.	Kai-tono.	Te ingoa o te whenua.	Te ahua o te tono.
1	Te Minita mo nga mahi Nunui o te Koroni,	Tekiona 33 me he wahi o Tekiona 27 Otakou Heeti, i te takiwa o Otakou, 6 eka 2 ruuri 27 paati	He tono ki te Kooti kia uinia te nui o nga moni e tika ana kia whakaputaina atu ki nga Maori no ratou te Rahui, mo te wahi whenua i tangohia i raro i e tetahi Panuitanga i tuhia i te 29 o nga ra o Mei, 1888, mo nga pa whawhai.

He tuinga o te Kooti Whenua Maori hei Whakahaere i nga tikanga o Tekihana Nama 4 o "Te Ture Whakakatika 1888, i Te Ture Kooti Whenua Maori, 1886."

Tari o te Kooti Whenua Maori, Akarana.
HE panuitanga tenei kia mohiotia ai ka noho tetehi Kaiwhakawa o tenei Kooti, raua ko tetehi Atelha, ki te Kooti Whenua Maori, ki Hotereni, a te 4 o nga ra o Oketopa, 1890, hei uini i nga tikanga o nga Riiti e mau ake i te Kupu Apiti i raro iho nei. Ko nga tangata katoa e whai ritenga ana, a e whakahe ana hoki ki nga tikanga o aua Riiti, me haere ki reira.

He mea tubi i te 8 o nga ra o Heptema, 1890.
 NA TE HAMANA,
 Kai Rehita.

KUPU APITI.

TE AWAKANAE.

89-154. He pukapuka tuku, i tuhia i te 6 o nga ra o Oketopa, 1889, na Te Koki Tirohini me etahi atu ki a John Lynch.

WHAKARUPE,

89-69. He pukapuka tuku, i tuhia i te 1 o nga ra o Maehe, 1886, na Reupena Tahura me etahi atu ki a Rhoda Hampton Davis.

PARAJAMUTI.

89-176. He Pukapuka tuku, i tuhia i te 24 o nga ra o Hurae, 1878, na Parata Karena me etahi atu ki a Frederick Tetley, me etahi atu.

KOPUA NAMA 1.

90-1. He pukapuka tuku, i tuhia i te 18 o nga ra o Tihema, 1889, na Raika Whakarongotai ki a Thomas Brown.

"Te Ture Arai i nga Hoko Tahae, 1881, me Nga Ture Whakakatika 1888 me 1889 i te Ture Arai Hoko Tahae, 1881."

Tari o te Kooti Whenua Maori, Whanganui, Heptema 9, 1890.

HE Panuitanga tenei kia mohiotia ai, i runga i te mana o nga Ture kua whakahuatia i runga ake nei, hei whakarite hoki i nga tikanga o aua Ture, ka tu he Kooti Komihana ki te Whare Kooti Whenua Maori i Matene, a te 27 o nga ra o Heptema, 1890, hei uini i nga ritenga o te kechi e mau ana i te Kupu Apiti i raro iho nei. Ko nga tangata katoa e whakahe ana ki tenei hoko, me haere ki reira whakaatu ai i a ratou whakahe.

NA TE RIKIHANA,
 Kai Rehita.

KUPU APITI.

OHINGAATI, TEKIHANA NAMA 5.

90-28. He pukapuka rihi whenua, i tuhia i te 1 o nga ra o Akuhata, 1890, na Utiku Potaka ki a Reinald Edward Beckett, kai hoko taonga, e noho ana ia ki Matene.

"Te Ture Arai i nga Hoko Tahae 1881," me nga "Ture Whakakatika 1888 me 1889," i te "Ture Arai Hoko Tahae, 1881."

Tari Kooti Whenua Maori, Whanganui, Heptema 15, 1890.

HE Panuitanga tenei kia mohiotia ai, i runga i te mana o nga Ture kua whakahuatia i runga ake nei, hei whakarite hoki i nga tikanga o aua Ture, ka tu he Kooti Komihana ki te Kooti o te Kaiwhakawa Tuhuru i Whangaau, a te 27 o nga ra o Heptema, 1890, hei uini i nga ritenga o te kechi, e mau ana i te Kupu Apiti i raro iho nei. Ko nga tangata katoa e whakahe ana ki taua hoko, me haere ki reira whakaatu ai i a ratou kupu whakahe.

NA TE RIKIHANA,
 Kai Rehita.

KUPU APITI.

MANGATIPONA KI TE RAWITI, NAMA 7.

90-30. He pukapuka tuku i tonu hea o tera whenua, i tuhia i te 9 o nga ra o Heptema, 1890, na Aperahama Tahumairangi, ki a Finlay Maclean, kai mahi whenua, e noho ana ia ki Whangaehu.

PANUITANGA.

TE MAKARINI Scholarships.

Poneke, Akubata 13, 1890.

TORU nga *Scholarship* e tukua ana i ia tau i te Karete Maori i Te Aute, Haaki Pei, ki nga tamariki Maori i puta ake to ratou matauranga i te etahi, e £35 e puta ana i te tau ki ia tamaiti, a e rua hoki tau e puta ana ka mutu. Kotahi o aua *Scholarships* e tuwhera ana ki nga tamariki Maori katoa kua haere i tenei ra, ki te Kura Maori mo te tau i mua atu o tenei, i iti iho hoki nga tau i te tekau ma ono tau i te marama i mua atu o te ra i whakaritea mo tenei uuinga matauranga; ko era atu *Scholarships* e rua e tuwhera ana ki nga tamariki Maori katoa kua haere i tenei ra i tenei ra ki te Kura Kainga Maori mo nga marama tekau-ma-rua i mua atu o tenei, i iti iho hoki nga tau i te tekau-ma-rima i te marama i mua atu o te ra i whakaritea mo tenei uuinga matauranga.

Ko enei *Scholarships*, he mea tuku i raro i nga tikanga kua whakatakotoria e nga Kai-tiaki o nga moni mo te Makarini *Scholarships*, kua oti te whakaatu ki roto ki "Nga Kupu Tohutohu mo nga Kura Maori, 1886," i raro hoki i nga tikanga o nga kupu apiti ki nga whakaritenga i tukua atu ki nga ka-whakaako katoa. Ka tu te uuinga matauranga ki nga wahi e mohiotia ana e pai ana hei haerenga atu mo nga tamariki, a te 15 me te 16 o nga ra o Tihema, 1890.

Ko nga tamariki e mea ana kia uinia ta ratou matauranga, me tuku pukapuka atu ki te Kai-tiroiro Kura, i te Tari o nga Kura i Poneke, whakaatu i to ratou hiabhi kia haere atu ratou ki te uuinga matauranga, me tuku atu ranei ki te Kaiwhakaako o ta ratou Kura, mana e tuku mai. Ko taua

whakaaturanga me tuku mai i roto i te meera i mua atu o te 31 o nga ra o Oketopa, e haere ake nei.

Ko nga kape o nga pukapuka whakaatu i nga tikanga kua whakatakotoria e nga Kai-tiaki me te alua o te pukapuka e meingatia ana kia tuhia e te tamaiti e mea ana kia uiuia tonu matauranga, kei nga Kai-whakaako o nga Kura Maori, nga Kura nohoanga tamariki, nga Hekeretari o nga Kura Poata, me te Hekeretari o nga Kura e takoto ana, a me tonu atu ki a ratou.

NA TE POPI,
(JAMES H. POPE),
Kai-tiroiro i nga Kura Maori.

HE PUKAPUKA REO MAORI.

KO nga tatai korero whakapapa a te Maori, me nga karakia o nelhe, a nga Tohunga mo nga waka katoa i u mai ki Aotea-roa nei; kua oti te taa ki te Perehi, a e hokona ana i te Whare taa Pukapuka a te Kawanatanga i Worengitana.

E whitu hereni me te hikipene mo te pukapuka kotahi.

Ki te mea ka tukua mai te moni, ka tukua atu te Pukapuka ki te hunga e tono mai ana.

Na HORI TITIPERE,
Kai ta Pukapuka a te Kawanatanga.

PANUITANGA.

HE whakaatu tenei kia mohiotia ai kua oti nga "Ture Whenua Maori" o te Paramete o tenei tau te perehi ki te reo Maori ki te reo Pakeha, a kua oti ana reo o rua te whakarapopoto ki roto ki te pukapuka kotahi. Ko te utu kotahi hereni mo te pukapuka kotahi. Ko nga ingoa enei o nga Ture kei roto i taua pukapuka:—

"Te Ture whakakore i te Ture Reiti Whenua Karauna, Whenua Maori."

"Te Ture Whenua Maori."

"Te Ture Whakatikatika i te Ture Kooti Whenua Maori, 1886."

"Te Ture Whakatikatika 1888 i te Ture Arai mo te Hoko tahae i nga Whenua Maori."

"Te Ture Whakahaere i nga Whenua Tuturu o nga Maori."

"Te Ture mo Mokau-Mohakatino."

"Te Ture Whakaritenga, Whakaatanga Take Maori."

"Te Ture Karaati mo nga Hawhe-Kaihe o te Waipoumamu," me nga

"Te Ture Whenua Maori o te tau 1886," ko taua utu ano, ara kotahi hereni, a ka tukua atu nga pukapuka o ana Ture i roto i te meera ki nga kainga o nga tangata e tono mai ana kia tukua atu etahi ma ratou ina tae mai te moni utu e tika ana, me tuku pane kiimi mai, noti o te poutapeta ranei te tukua anai roto i te meera.

Na HORI TITIPERE.

Tari Perehi Pukapuka, Ponoke,
Oketopa 30, 1888.

I taia i runga i te Mana o te Kawanatanga o Niu Tireni e GEORGE DIBSBURY, Kai-ta a te Kawanatanga, Ponoke.